

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

3.1 ขอบเขตการศึกษา

การเลือกพื้นที่ศึกษา เลือกกิจการประปาหมู่บ้าน จำนวน 7 แห่ง จากทะเบียนรายชื่อระบบประปาหมู่บ้านแหล่งน้ำใต้ดิน ระบบประปา 100 คริวเรือน จำนวน 145 แห่ง ของกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ศึกษา คือ เลือกกิจการประปาที่ได้ก่อสร้างและเปิดดำเนินการมาแล้ว ที่ประสบปัญหาผู้ใช้น้ำขอยกเลิก และสำนักงานได้อนุมัติทำลายไปแล้ว จำนวน 7 แห่ง

กลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษา

1. เจ้าหน้าที่ สำนักงาน รพช. จังหวัดเชียงราย ที่รับผิดชอบระบบประปาหมู่บ้าน ของหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างและคณะกรรมการประปาหมู่บ้านทั้ง 7 แห่ง

2. กลุ่มประชากรที่ศึกษาคือประชาชนในหมู่บ้านหรือสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำประปาที่มีอายุระหว่าง 20 ขึ้นไป ในแต่ละหมู่บ้าน ใช้ตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 โดยการสุ่มแบบง่าย พื้นที่ศึกษา ที่ดำเนินการคัดเลือกได้คือ

1) ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านคอนแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลเมืองชุม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 185 คริวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 จำนวนตัวอย่าง 37 คริวเรือน

2) ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านแม่เปา หมู่ที่ 3 ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 160 คริวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 จำนวนตัวอย่าง 32 คริวเรือน

3) ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านป่าสักใต้ หมู่ที่ 6 ตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 150 คริวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 จำนวนตัวอย่าง 30 คริวเรือน

4) ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านห้วยเตือ หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 109 คริวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 จำนวนตัวอย่าง 22 คริวเรือน

5) ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านห้วยหลวงเหนือ หมู่ที่ 5 ตำบลยางฮอม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 172 ครัวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 จำนวนตัวอย่าง 35 ครัวเรือน

6) ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านคอยจัน หมู่ที่ 1 ตำบลโยนก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 117 ครัวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 จำนวนตัวอย่าง 24 ครัวเรือน

7) ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านอ่างดำ หมู่ที่ 3 ตำบลป่าจิว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 185 ครัวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 20 จำนวนตัวอย่าง 37 ครัวเรือน รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 217 ครัวเรือน

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องแยกเป็น 2 ส่วน คือข้อมูลเกี่ยวกับระบบประปาหมู่บ้านของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานก่อสร้างระบบประปาชนบท ได้แก่ กรมโยธาธิการ กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในการศึกษา

3.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับระบบประปาหมู่บ้าน

ศึกษาสืบค้นจากเอกสารทางราชการ แผนงานและโครงการก่อสร้างของหน่วยงานและปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คู่มือการดำเนินงานด้านการจัดหาน้ำสะอาด รูปแบบและโครงสร้างระบบประปาของหน่วยงานที่รับผิดชอบประปาหมู่บ้าน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับการสนับสนุนโครงการระบบประปา เพื่อทำความเข้าใจความเป็นมาของประปาหมู่บ้าน ความคล้ายคลึง ความแตกต่างและวิธีดำเนินการของแผนงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ในส่วนการสนับสนุนจากภาครัฐต่อการจัดหาน้ำสะอาดด้วยระบบประปาหมู่บ้าน

3.2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

ใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในกลุ่มผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้รู้ข้อมูลสำคัญ และโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วยผู้ร่วมสนทนาจำนวน 5 ถึง 10 คน เป็นคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำซึ่งมีแนวทางในการสัมภาษณ์ดังนี้ ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของชุมชนประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการขาด

แคลนน้ำของหมู่บ้าน รูปแบบการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านและปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้าน

ความคิดเห็นของผู้ใช้น้ำต่อการจัดการระบบประปาของหน่วยงาน การมีส่วนร่วมในการประปาหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดแผนโครงการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชนท้องถิ่น การรวบรวมโดยวิธีการสำรวจ และสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างจากสมาชิกของหลังคาเรือนในหมู่บ้านตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่งานประปาหมู่บ้านที่รับผิดชอบพื้นที่ศึกษา ด้านการนิเทศงานและติดตามงาน ให้บริการคำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้และการซ่อมบำรุงรักษาระบบประปา รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีโครงสร้าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้

1. แบบสอบถามผู้ใช้น้ำ แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ ที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นและยอมรับว่ามีความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างซึ่งกำหนดหัวข้อและรายละเอียดที่ต้องการจะวัด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นและยอมรับว่ามีความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. แบบบันทึกการสังเกตสภาพทั่วไปของระบบประปาหมู่บ้านซึ่งกำหนดรายละเอียดตามหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้น้ำ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นความต้องการในการใช้น้ำประปาหมู่บ้านและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการประปาหมู่บ้านเพื่อวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลอื่นๆ จากการสัมภาษณ์ และสำหรับการเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างแต่ละแห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หากความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการประปาหมู่บ้าน ของปรากฏการณ์ต่างๆ ทำความเข้าใจวิเคราะห์ และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา